

ZBOROVANJA**Konferenca PECSRL v Estoniji**

Tartu in Otepää, Estonija, 25. 8.–1. 9. 2002

Med 25. avgustom in 1. septembrom je v Estoniji potekalo srečanje *The Permanent European Conference for the Study of the Rural Landscape* (PECSRL) 'Stalne evropske konference za preučevanje podeželske pokrajine'. PECSRL je mednarodna mreža raziskovalcev, ki so ukvarjajo s preteklostjo, sedanjostjo in prihodnostjo evropskih kulturnih pokrajin. Glavni cilji so strokovne in tehnične narave: lajšanje vzpostavljanja osebnih stikov in izmenjavanja informacij med raziskovalci, izboljševanje interdisciplinarnega sodelovanja med raziskovalci različnih strok, pospeševanje sodelovanja med raziskovalci in gospodarstveniki in utemeljevanje novih pobud na področju raziskovanja evropskih pokrajin in gospodarjenja z njimi.

Kot *Colloque international de géographie et historie agraire* je bila ustanovljena leta 1957 v Nancyju v Franciji. Prva leta je delo potekalo pod okriljem Mednarodne geografske zveze, po neuspešnem poskusu ustanovitve Komisije za preučevanje podeželskih pokrajin na kongresih Mednarodne geografske zveze leta 1964 in 1968 pa so se leta 1971 udeleženci simpozija v Belfastu odločili, da se organizirajo v samostojno organizacijo z imenom, kot ga nosi še danes. Na začetku so jo sestavljali predvsem historični geografi, v zadnjih dveh desetletjih pa je prerasla v mrežo, ki združuje tudi družbene in fizične geografe, ekološke, načrtovalce, krajinske arhitekte in podobno. Konferenca je vseevropska, saj združuje raziskovalce iz več kot 20 držav. Vodstvo sestavljajo generalni tajnik (od leta 2000 Theo Spek iz Nizozemske) in nacionalni predstavniki sodelujočih držav.

Srečanja poleg predstavitev referatov obsegajo še delavnice, zasedanja nacionalnih delegatov in ekskurzije. Od ustanovitve do leta 1990 so potekala na 2, 3 ali 4 leta, nato pa redno na 2 leti. Bila so v 12 različnih državah, največkrat v Združenem kraljestvu Velike Britanije in Severne Irske (Birmingham leta 1964, Belfast 1971, Durham in Cambridge 1981, London in Aberystwyth 2000). Trikrat je bilo srečanje v Franciji (Nancy leta 1957, Rennes in Quimper 1977, Lyon 1992), po dvakrat v Italiji (Torino 1994, Perugia 1973), Nemčiji (Rastede in Hagen 1985, Würzburg 1966), na Švedskem (Vadstena 1960, Stockholm 1987) in v Belgiji (Liège 1969, Ghent 1990 (skupaj z mestom Baarnt, Nizozemska)). Po enkrat pa so srečanje gostile Poljska (Varšava 1975), Danska (Roskilde 1979), Irska (Dublin 1996), Norveška (Røros in Trondheim 1998) in leta 2002 Estonija.

Slovenski geografi so že sodelovali. Na samem začetku je akademik Svetozar Ilešič, ki je gojil bogate mednarodne stike, aktivno sodeloval na prvih treh konferencah. V Nancyju leta 1957 je predstavil referat z naslovom *Les problèmes du paysage rural en Yougoslavie nordoccidentale et spécialement en Slovaquie*, v Vadstenu leta 1960 referat *Die jüngeren Gewannfluren in Nordwestjugoslavien* in v Liègu leta 1969 referat *Transformations récentes du paysage rural traditionnel en Slovaquie*. Vsi prispevki so objavljeni v zbornikih konferenc. Potem pa je sodelovanje z omenjeno konferenco zamrlo vse do leta 2002, ko se je srečanja v Estoniji udeležila avtorica prispevka Mimi Urbanc z Geografskega inštituta Antona Melika ZRC SAZU in predstavila referat *Future of the Slovenian Rural landscape*, soustvarjala delavnico *Better management of future landscapes* in se udeležila zasedanja nacionalnih predstavnikov.

Jubilejna, 20. konferenca je potekala v organizaciji Inštituta za geografijo Univerze v Tartuju. Prvi del je bil v glavni zgradbi univerze v Tartuju, drugi del v okolici 50 kilometrov oddaljenega mesta Otepää. Okrog 130 udeležencev iz 22 držav je v štirih dneh predstavilo 85 referatov in 15 posterjev. Za temeljno idejo vseevropskega združevanja je pomembno dejstvo, da se je konferenca preselila proti vzhodu in da so bile zastopane države, ki prej niso sodelovale. Tako so se prvič pojavile Rusija, Poljska, Litva, Latvija.

Pokrajina je bila obravnavana iz različnih vidikov in zornih kotov, kar kažejo tudi vsebinski sklopi: gospodarjenje s kulturnimi pokrajinami, pomen raziskovanja zgodovinskih pokrajinskih sprememb za gospodarjenje s pokrajino, vloga pokrajine za narodno in regionalno identiteto, prihodnost prete-

THEANO TERKENLI

Prvi del konference je potekal v Veliki dvorani Univerze v Tartuju, kjer je svoj prispevek predstavila Mimi Urbanc. Edina estonska univerza je bila kot Academia Gustaviana ustanovljena že daljnega leta 1632, leta 1802 bila preimenovana v Kaiserliche Universität zu Dorpat in leta 1919 postala prva univerza z estonskim učnim jezikom. Študij geografije poteka v okviru Fakultete za biologijo in geografijo, kjer je tudi Institut za geografijo. Na dodiplomski stopnji študira okrog 230 študentov, 55 na magistrski in 29 na doktorski.

klih kulturnih pokrajin, ekologija podeželskih pokrajin, jezik pokrajin, spremembe v dojemanju in raba virov skozi zgodovino, pokrajina in GIS, teoretični in metodološki vidiki interdisciplinarnega preučevanja pokrajin. Vsebinsko je torej dosegla zrelo obdobje, kljub temu pa se še vedno ubada z nekaterimi začetniškimi problemi, na primer uradnim jezikom. Zaradi izključne rabe angleščine se francoski geografi konference udeležujejo zgolj izjemoma. V prvih letih so bili delovni jeziki francoščina, angleščina in nemščina, kar se je odražalo v močnem francoskem in nemškem zastopstvu, v zadnjem desetletju pa se je težišče prestavilo na severnoevropsko stran.

Načrti za prihodnost predvidevajo tako vsebinske kot tudi tehnične novosti in spremembe. Vsebinski načrti predvidevajo: spodbujanje večplastnih interdisciplinarnih preučevanj podeželskih pokrajin v posameznih državah, pridobivanje projektov Evropske zveze, razvijanje sodelovanja med temeljnimi in aplikativnimi projekti za razvijanje novih strategij za varovanje, gospodarjenje in razvoj evropskih podeželskih pokrajin, pri čemer naj bi bili uravnoteženi zgodovinski, sedanji in prihodnji vidiki. Tehnični razvoj konference predvideva izboljšano komunikacijo znotraj konference ob uporabi različnih možnosti interneta ter razširitev mreže raziskovalcev v vzhodno, južno in srednjo Evropo. V tem duhu potekajo priprave za naslednjo konferenco, ki bo sredi septembra leta 2004 na grških otokih Limnos in Lesvos (Lezbos). Lokalna organizatorica je dr. Theano Terkenli z Egejske univerze. Dodatne informacije o mreži PECSRL so na strani: www.pecsrl.org.

Mimi Urbanc

8. konferenca Združenih narodov za standardizacijo zemljepisnih imen in 21. zasedanje skupine strokovnjakov Združenih narodov za zemljepisna imena

Berlin, Nemčija, 26. 8.–6. 9. 2002

Obe srečanji: 8th *United Nations Conference on the Standardization of Geographical Names* in 21st *United Nations Group of Experts on Geographical Names* (UNGEGN) sta tako, kot je bilo doslej v navadi, potekali skupaj. 21. zasedanje strokovnjakov, ki je potekalo dan pred in dan po konferenci Združenih narodov (26. 8. in 6. 9.) pomeni nekakšen neformalni vrh strokovnjakov z možnostjo neformalnih razprav, pri katerih naj ne bi bila v ospredju, včasih zelo občutljiva, politična vprašanja. Sodelovalo je prek 350 udeležencev iz več kot 80 držav. Vse podrobnosti o obeh konferencah so dostopne v medmrežju na naslovu <http://unstats.un.org/unsd/geoinfo/>. Velja podčrtati, da je to srečanje gostila Zvezna republika Nemčija oziroma njen zvezni urad za kartografijo in geodezijo, ki ima sicer sedež v Frankfurtu na Maini. Gonilna sila organizacijskih in vsebinskih prizadevanj je bil dr. Jörn Sievers s sodelavci, ki ga dobro poznamo iz drugih podobnih srečanj po Evropi in je bil tudi udeleženec lanske konference v Ljubljani.

Predstavniki Slovenije so prvič aktivno sodelovali na 19. konferenci UNGEGN-a in na 7. konferenci OZN leta 1998, leta 2000 pa na 20. konferenci UNGEGN-a v New Yorku. Leta 1998 je bilo na predlog Madžarske Sloveniji zaupano vodenje jezikovno-geografske skupine za Vzhodno, Srednjo in Jugovzhodno Evropo. Sodelovali smo tudi v delovni skupini UNGEGN-a za toponimske podatkovne zbirke in gazetirje ter v delovni skupini za finance in publikacije. Bili smo razmeroma zelo aktivni, organizirali smo več delovnih srečanj, o katerih smo že poročali. Še posebej odmevno, kar je bilo v Berlinu večkrat pohvaljeno, je bilo zadnje srečanje v Ljubljani. To je bil skupen sestanek naše jezikovno regionalne delovne skupine in delovne skupine UNGEGN-a za toponimske podatkovne zbirke in gazetirje (19. in 20. 4. 2001). Med zaključki zadnje konference je bilo celo sprejeto posebno priporočilo, naj se v prihodnje na tak način organizirajo podobne regionalne konference.

Konference Združenih narodov potekajo po ustaljenih pravilih in proceduri. Vsaka država ima vnaprej določen sedežni red in jo predstavljajo po posebnem postopku akreditirani predstavniki. Iz Slovenije so bili to Marija Bernot in Jurij Mlinar z Ministrstva za okolje, prostor in energijo oziroma Geodetske uprave Republike Slovenije, ki sta na konferenci sodelovala od 26. 8. do 31. 8., ter avtor prispevka, ki je bil prisoten vse dni. Vsaka država je predstavila nacionalno poročilo o delovanju, ukrepih in dosežkih na tem področju. Slovenski prispevek je v bistvu povzetek aktivnosti Komisije za standardizacijo zemljepisnih imen Vlade Republike Slovenije, katere dejavnost je dostopna tudi prek medmrežja na naslovu <http://www.gov.si/kszi/>. Posebej smo predstavili tudi poročilo o delovanju delovne skupine za Vzhodno, Srednjo in Jugovzhodno Evropo in sklenjeno je bilo, da predamo vodenje te skupine Češki. Prestavili smo tudi poročilo o že omenjenem zadnjem srečanju v Ljubljani.

Delo konference je potekalo po zelo podrobnem dnevnem redu. V ospredju so bili problemi in vprašanja posameznih nacionalnih standardizacij. Razveseljivo je na primer, da je prišlo do uskladitve zapisovanja arabskih zemljepisnih imen v latinico, in to po tako imenovanem »bejrutskem dogovoru«. Zaradi še nekaterih ne do konca razčiščenih podrobnosti je bilo dogovorjeno, da bodo arabske države same v najkrajšem času predlagale dopolnitve in medsebojne uskladitve, ki bodo postale svetovni standard. Včasih so bile te razprave lahko tudi zelo ostre, tako so bila še vedno velika nasprotja med Japonsko in združenim stališčem obeh Korej o tem, kako zapisovati ime morja med temi državami. Japonska vztraja pri imenu Japonsko morje, Koreji pa sta predlagali poimenovanje Korejsko ali pa Vzhodno morje. Grki so se spet zelo ostro spopadli z Makedonci in vztrajali na stališču, da je treba Makedonijo vedno in ob vseh primerih imenovati »Nekdanja jugoslovanska Republika Makedonija«. Ta skrajna stališča večine udeležencev niso preveč vznemirjala, saj so bila pomembnejša ustvarjalna prizadevanja in dogovarjanja o sodelovanju. Tako so se prvič po več kot desetih letih pojavili predstavniki Jugoslavije, kjer so številna nerešena vprašanja, še posebej na Kosovu.

Po obsežnejši razpravi o eksonimih, ki je v glavnem temeljila na zaključkih srečanja z začetka oktobra leta 2001 v Berchtesgadenu v Nemčiji, je bilo dogovorjeno, da se ustanovi posebna delovna skupina

Združenih narodov za eksonime. Za sklicatelja te nove delovne skupine oziroma vodjo je bil imenovan avtor prispevka. V sodelovanju z novim vodstvom naše regionalne skupine je bilo dogovorjeno, da bo prvi skupni sestanek v aprilu leta 2003 v Pragi. To pomeni izvolitev med dvanajst vodilnih predstavnikov UNGEGN-a in lepo priznanje delovanju Slovenije oziroma njenih predstavnikov na dosedanjih konferencah o standardizaciji zemljepisnih imen. Izvoljena je bila tudi nova predsednica Helen Kerfoot iz Kanade. Zelo veliko najrazličnejšega gradiva s konference shrani arhiv Komisije za standardizacijo zemljepisnih imen Vlade Republike Slovenije na Geografskem inštitutu Antona Melika ZRC SAZU.

V soboto 31. 8. je bila organizirana izredno zanimiva celodnevna ekskurzija na območje nekdanje Vzhodne Nemčije med Lužiške Srbe, naslednji dan pa ekskurzija v Postdam, ki je blizu Berlina.

Milan Orožen Adamič

Šesti simpozij »Geografski informacijski sistemi v Sloveniji 2001–2002«

Ljubljana, 24. 9. 2002

Na začetku koledarske jeseni je v Ljubljani potekal že šesti bialni simpozij Geografski informacijski sistemi v Sloveniji. Drugič zapored se je odvijal v prostorih Znanstvenoraziskovalnega centra Slovenske akademije Znanosti in umetnosti. V sodelovanju z Zvezo geografskih društev Slovenije in Zvezo geodetov Slovenije sta ga organizirala Geografski inštitut Antona Melika in Prostorskoinformacijska enota ZRC SAZU. Poglavitni cilj teh bialnih simpozijev je predstavitev najpomembnejših rezultatov dvoletnega dela ter spodbujanje sodelovanja in razvoja na področju geoinformatike v Sloveniji. Prav zato smo se na enem mestu zbrali raziskovalci, strokovnjaki, pedagogi, študentje, uporabniki in proizvajalci geografskih informacijskih sistemov najrazličnejših strok iz vse Slovenije. Skupaj smo dodobra napolnili Prešernovo dvorano SAZU, saj nas je bilo nekaj več kot 100.

Že od prvih predstavitev geografskih informacijskih sistemov pri nas v sredini osemdesetih let prejšnjega stoletja in do prvega simpozija leta 1992 smo bili priče naglemu razvoju te tehnologije in njene uporabe. V zadnjih desetih letih so se te možnosti še povečale in na srečanju je bilo opaziti kar nekaj novih obrazov udeležencev ter zanimivih predstavitev vrhunskih in hkrati inovativnih uporab tehnologije geografskih informacijskih sistemov.

Simpozij so pozdravili in odprli dr. Oto Luthar, direktor ZRC SAZU, dr. Milan Orožen Adamič, predsednik Zveze geografskih društev Slovenije, mag. Bojan Stanonik, predsednik Zveze geodetov Slovenije in dr. Zoran Stančič, državni sekretar na Ministrstvu za šolstvo, znanost in šport. Sledili so trije sklopi s po tremi vabljenimi predavatelji, ki so jih dinamično in zavzeto vodili predsedujoči, in s tem povečali odzivnost poslušalcev. Predstavljene teme so bile sveže in zanimive za večino udeležencev. Simpozij so dodatno obarvali razstavljalci, okrog katerih se je odvijal bolj sproščen in socialni del prireditve.

V prvem sklopu simpozija je bila predstavljena možnost izdelave in uporabe trirazsežnih kart, ki odkriva še en potencial za razvoj moderne kartografije. Predstavljena je bila ontologija kot najsplošnejša teorija za razvijanje metodoloških načel. V geografskih informacijskih sistemih je ontološki pristop pomemben pri izboljševanju in povezovanju shem podatkov, saj je neodvisen od formata zapisa ali programskega jezika. Predstavljeno je bilo tudi modeliranje zvočnih krajin na podlagi fizikalnih zakonitosti širjenja zvoka s cerkva v okolici Polhovega Gradca ter po drugi strani glede na razpoznavnost zvoka. V drugem sklopu je bil predstavljen model napovedovanja in načrtovanja prometa na osnovi tehnologije geografskih informacijskih sistemov. Predstavljen je bil model prostorske analize policijskih evidenc, in sicer na podlagi aplikacije, ki je zaradi enostavnosti uporabna za širok krog uporabnikov. Sklop je končalo predavanje o modeliranju primernih območij za odlaganje nizko in srednje radioaktivnih odpadkov. V tretjem sklopu je bila predstavljena uporaba različnih satelitskih posnetkov in metod daljinskega zaznavanja pri opazovanju plazu v Logu pod Mangartom. Sledila je analitična predstavitev zgodnje-srednjeveške pokrajine na podlagi fizičnega in zaznavnega okolja. Simpozij je sklenil prispevek

o modeliranju razširjenosti hrupa v Ljubljani na podlagi dejanske obremenjenosti z zvokom in odzivnosti ljudi nanj.

Informacije o simpoziju so dostopne tudi na spletni strani <http://www.zrc-sazu.si/sloGIS/>.

Tomaz Podobnikar

Konferenca o humanistiki

Ljubljana, 14.–15. 11. 2002

Znanstvenoraziskovalni center Slovenske akademije znanosti in umetnosti je ob koncu jubilejnega, dvajsetega leta svojega delovanja v Veliki dvorani Slovenske akademije znanosti in umetnosti priredil srečanje Konferenca o humanistiki s podnaslovoma Za odgovorno znanost in Humanistika v Sloveniji na začetku 21. stoletja. V slovenski razvrstitvi znanosti spada v humanistiko tudi geografija.

Dvodnevne konference se je udeležilo skoraj 70 oseb. Med njimi je bilo največ raziskovalk in raziskovalcev z znanstvenoraziskovalnih inštitutov in fakultet iz Slovenije in tujine.

Delo je potekalo v štirih vsebinskih sklopih. Prvi dan sta bila na vrsti sklopa Vloga humanistike in Mednarodno sodelovanje, drugi dan pa sklopa Izobraževanje in Vrednotenje dela. Predstavljenih je bilo šestnajst vabljenih referatov in devet krajših prispevkov, v diskusijah pa so se oglasili še številni prisotni.

V razpravah na konferenci so udeleženci oblikovali več stališč, na primer:

- Slovenija se bo Evropski zvezi lahko uveljavila kot enakopraven sogovornik le s kakovostnim sistemom humanističnih znanstvenih disciplin, z okrepljenim mednarodnim sodelovanjem ter s trdnimi finančnimi, organizacijskimi in kadrovskega temelji;
- slovenščina bo postala uradni evropski jezik, zato mora država poskrbeti, da se bo slovenistika razvijala kot ključna sestavina kulturnega razvoja in kulturne identitete slovenske države;
- sedanji sistem organiziranja in financiranja znanstvenega raziskovanja je treba dograditi tako, da bo omogočil dolgoročnost financiranja in izvajanja humanističnih raziskovalnih projektov ter znanstveno kompetitivnost in mobilnost raziskovalcev;
- razdelati je treba sistem integriranega dodiplomskega in podiplomskega izobraževanja, ki bo omogočil sodelovanje raziskovalcev na inštitutih in fakultetah;
- poskrbeti je treba za tak sistem ocenjevanja rezultatov znanstvenega dela, ki bo zagotavljal enake kriterije ocenjevanja ob hkratnem upoštevanju razlik med znanstvenimi disciplinami ter stimuliral tudi kvaliteto, ne pa le kvantitete znanstvenega dela.

V referatih in replikah je bilo slišati še vrsto konkretnih predlogov glede mednarodnega sodelovanja, sodelovanja raziskovalcev in fakultetnih učiteljev v dodiplomskem in podiplomskem izobraževanju in sedanjega sistema ocenjevanja znanstvenih rezultatov.

Geografe sem zastopal avtor tega poročila s prispevkom o problemih vrednotenja tematske kartografije in njenih izdelkov.

Organizator naj bi leta 2003 izdal poseben zbornik s konferenčnimi prispevki.

Drago Perko

Posvetovanje zveze NATO o sposobnostih prostorskih ved za ocenjevanje okolja.

Salzau, Nemčija, 19.–21. 11. 2002

To je bilo posvetovanje delovne skupine, ki ga je med 19. in 21. novembrom 2002 v kulturnem centru pri kraji Salzau organiziral Ekološki center z Univerze v Kielu. To je bilo že drugo srečanje; prvo je bilo aprila v Las Vegasu. Zanimivo je, da ta pilotski raziskovalni projekt ved o prostoru pri vrednotenju okolja financira komite za izzive moderne družbe zveze NATO (*NATO Committee on the Challenges of Modern Society*). Že prvega srečanja se je udeležila predstavnica Slovenije z Ministrstva za okolje, prostor in energijo. Tokrat se je posveta na prošnjo istega ministrstva udeležil avtor prispevka in predstavil razvoj vrednotenja pokrajinskih značilnosti in poglobitve vire podatkov za informacijske sisteme v Slo-

veniji. Zanimivo je, da so se posveta udeležili predstavniki kar 20 držav, od katerih mnoge niso članice zveze NATO. Še posebej opazen je bil zelo aktiven delež predstavnikov številnih držav z območja nekdanje Sovjetske zveze.

Namen tega srečanja je bil večplasten. V prvi vrsti se je želelo ugotoviti, kako poteka in kako je razvito ocenjevanje pokrajinskih danosti po posameznih območjih. Nadalje je bilo zelo veliko besed o tem, kako si medsebojno pomagati, in to z izmenjavo znanj, tehnologije in drugega. Predlagano je bilo, da bi v naslednjih letih poglobili prizadevanja s pomočjo oblikovanja konkretnih raziskovalnih projektov, ki bi jih finančno podprla zveza NATO in bi bili del skupnega raziskovalnega prizadevanja za vključitev v velik projekt zveze NATO Znanost za mir, ki naj bi se začel v letu 2004.

Dogovorjeno je bilo, da bo naslednje srečanje septembra leta 2003 v Varšavi, temu pa naj bi sledilo srečanje, ki bi ga v Sloveniji organizirali v sodelovanju z Italijo. Na teh dveh srečanjih naj bi vsaka država že oblikovala in predstavila prve pilotne raziskave svojega raziskovalnega projekta. Opazno je bilo, da je v svetovni raziskovalni srenji razmeroma velika ponudba različnih raziskovalnih možnosti in da se želi s takimi in podobnimi srečanji pomagati območjem, ki se doslej v to niso vključevala. To je lepa priložnost tudi za Slovenijo, ki še ni vključena v podobne raziskovalne projekte. Povsem jasno je bilo povedano, da je navsezadnje naša udeležba odvisna od naše lastne pripravljenosti in konkretnih možnosti. Zato velja o tem zelo resno razmisliti in se začeti pripravljati na možnost »globalne« razdelitve sredstev za raziskovalno dejavnost.

Milan Orožen Adamič